

I. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

W programie profilaktycznym uwzględniono specyfikę okresu rozwojowego dziecka, jego doświadczenia, wpływy, którym ulegają, normy społeczne obowiązujące w danej grupie, a także indywidualne różnice wśród odbiorców. W ten sposób powstał program profilaktyki dla uczniów klas I – III oraz uczniów klas IV – VI. Chodzi o to, aby nie wyprzedzać etapu rozwojowego dzieci i młodzieży i nie przekazywać takich treści, które w ich przypadku miałyby znaczenie antyprofilaktyczne.

Dziecko w okresie wczesnoszkolnym zaczyna doznawać intensywnego oddziaływania świata zewnętrznego, uczy się nawiązywania relacji z osobami spoza rodziny, bazuje na osobistym doświadczeniu, nabywa wiele sprawności.

Na etapie klas IV – VI nasilają się wpływy rówieśnicze, przemoc i agresja rozpowszechniane za pomocą mediów, bunt przeciw dorosłym, eksperymentowanie z alkoholem i tytoniem, a niekiedy z innymi środkami odurzającymi. Niebagatelny wpływ na zachowania dysfunkcyjne u dzieci ma powszechne przeświadczenie o bezkarności za swoje postępowanie. Często nie korzystną sytuacją w procesie wychowania jest brak systematycznego nadzoru rodziców nad dziećmi, tolerowanie nieuzasadnionych późnych powrotów do domu, nie reagowanie na popełniane przez dzieci drobne wykroczenia, stosowanie zbyt niskich wymagań wobec dzieci jak również nieporozumienia, kłótnie i przemoc w rodzinie.

Głównymi problemami wychowawczymi w naszej szkole są:

1. agresja słowna
2. używanie wulgaryzmów
3. popychanie, zaczepki
4. wyśmiewanie
5. brak motywacji do nauki

Obserwując wzrost agresji u wychowanków w naszej szkole, chcemy podjąć działania, które pomogą dziecku radzić sobie ze zjawiskiem strachu, presji. Program ma uczyć również asertywności i rozwiązywania konfliktów i problemów bez przemocy.

II. PODSTAWA PRAWNA

Program Profilaktyki kieruje się celami i zadaniami zawartymi w:

1. Statucie szkoły
2. Rozporządzeniu MEN z dnia 7 stycznia 2003r w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach oświatowych.
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dn. 31 stycznia 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (§ 2, ust.1, pkt. 1).
4. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dn. 19 sierpnia 1994 r. (rozdz. 1 art. 4.1).

5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
6. Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (rozdz. 2 art. 7.1).
7. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (art. 3)
8. Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich z dnia 26 października 1982 r.
9. Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. z późniejszymi zmianami.

III. ZADANIA PROGRAMU

Zadania programu pracy profilaktycznej dla uczniów kl. I – III:

1. profilaktyka oparta na metodach aktywizujących dostosowanych do możliwości dzieci;
2. promocja zdrowia, prawidłowe żywienie i zdrowe nawyki;
3. umiejętność dostrzegania różnicy między pożywieniem, lekami, trucizną i środkami odurzającymi;
4. informacja jak unikać potencjalnie niebezpiecznych przedmiotów, substancji i osób;
5. możliwości szukania pomocy w trudnych sytuacjach u odpowiedzialnych dorosłych;
6. informowanie dorosłych o wszystkim co zagraża zdrowiu i bezpieczeństwu dzieci;
7. akceptowanie i rozumienie faktu, że każdy człowiek jest osobą niepowtarzalną i wartościową;
8. tworzenie więzi z rówieśnikami, opieka nad młodszymi;
9. doświadczenie, że własny rozwój jest wielką przygodą i że najlepiej się ją przeżywa w poczuciu bezpieczeństwa, obecności bliskich, w pełni zdrowia i wolności od środków psychotropowych;
10. rozwijanie zainteresowań, odkrywanie i rozwijanie uzdolnień uczniów;
11. rozwijanie współpracy szkoły z domem i środowiskiem społecznym;
12. dostarczanie uczniom właściwych wzorców i norm postępowania;
13. stworzenie uczniom możliwości odnoszenia sukcesu;
14. kształtowanie postaw tolerancji
15. budowanie więzi między klasami – wychowankami klas

Zadania programu pracy profilaktycznej dla uczniów kl. IV-VI:

1. propagowanie zdrowia i higienicznego trybu życia;
2. kształtowanie osobowości dziecka zagrożonego wpływem środowiska;
3. rozwijanie osobistej odpowiedzialności;
4. poznanie i przestrzeganie zasad dotyczących środków odurzających;

5. ukazanie uczniom, jaki wpływ na rozwój i zdrowie człowieka ma zażywanie środków psychoaktywnych;
6. ukazywanie problemów uzależnienia i instytucji pomagających osobom uwikłanym w ten problem;
7. poznanie zasad moralnych i prawnych obowiązujących względem używania substancji psychoaktywnych;
8. ukazywanie skutków oddziaływania reklam;
9. sposoby przeciwstawiania się presji rówieśniczej;
10. przeciwdziałanie różnym formom agresji;
11. rozwijanie zainteresowań, odkrywanie i rozwijanie uzdolnień uczniów;
12. rozwijanie współpracy szkoły z domem i środowiskiem lokalnym;
13. uczenie umiejętności samokontroli i samodyscypliny;
14. dostarczenie uczniom właściwych wzorców i norm postępowania;
15. jak radzić sobie z przeżywanymi lękami i trudnościami osobistymi;
16. pomoc w rozwoju pozytywnego, realistycznego obrazu siebie, swoich możliwości i zdolności;
17. modyfikowanie niepożądanych lub nieodpowiednich zachowań;
18. uczenie przyjmowania odpowiedzialności za własne zachowanie;
19. ukazywanie właściwego uszeregowania wartości moralnych i społecznych;
20. uczenie właściwego korzystania z mediów (telewizor, komputer, gry, muzyka);
21. ukazanie szkodliwości środków audiowizualnych na psychikę dziecka.

Program pracy profilaktycznej jest zgodny z opracowanym dla szkoły programem wychowawczym zawierającym naczelną cel wychowania: „Wychowanie ucznia wszechstronnie rozwiniętego, szanującego wartości ogólnoludzkie, promującego zdrowy tryb życia”.

IV. METODY I FORMY PRACY

Najbardziej znaczącą w tworzeniu szkolnego programu profilaktyki jest osoba samego nauczyciela. Jest on zarówno współtwórcą jak i jego ważnym podmiotem realizacyjnym. W realizacji programu profilaktyki nie można pominąć rodziców dziecka, ponieważ dobra współpraca rodziców i nauczyciela przyczyni się do pożądanych efektów.

Metody i formy pracy przewidziane dla realizacji programu profilaktyki dla uczniów klas I -III:

1. zabawy integracyjne;
2. gry i zabawy ruchowe;

3. zajęcia w kółkach pozalekcyjnych (sportowe, komputerowe, taneczne, plastyczno – artystyczne, muzyczne, teatralne)
4. scenki, psychodramy, krąg uczuć;
5. wycieczki tematyczne;
6. wyjazdy śródroczne na „Zieloną Szkołę”;
7. wyjazdy do kina, teatru;
8. pogadanki, prelekcje;
9. prace plastyczne, artystyczne, literackie;
10. spotkania z ciekawymi ludźmi;
11. spotkania i zajęcia praktyczne z pracownikami służby zdrowia, Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, policjantami.
12. Pedagogizacja rodziców – spotkania.

Metody i formy pracy przewidziane dla realizacji programu profilaktyki dla uczniów klas IV – VI:

1. zajęcia prowadzone w ramach poszczególnych przedmiotów;
2. pogadanki, prelekcje;
3. projekcje filmów tematycznych;
4. rozmowy z pracownikami służby zdrowia, Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, policjantem;
5. spotkania z rodzicami;
6. gry i zabawy interakcyjne;
7. warsztaty poznawczo – doskonalące;
8. spotkania z ciekawymi ludźmi;
9. zajęcia w kółkach zainteresowań
10. zajęcia sportowe;
11. organizowanie wycieczek i wyjazdów do kina i teatru.
12. Spotkania z rodzicami – pedagogizacja

V. PRZEWIDYWANE EFEKTY ZAJĘĆ

1. Uczniowie są tolerancyjni wobec siebie i osób ze swojego otoczenia.
2. Rozwijają zainteresowania.
3. Znają zasady zdrowego stylu życia.
4. Wiedzą jak zachować się w sytuacjach trudnych i niebezpiecznych.
5. Nabyli rzetelną wiedzę z zakresu profilaktyki uzależnień.

6. Nauczyli się dbać o swoje zdrowie psychiczne i fizyczne.
7. Lepiej poznali siebie i innych, swoje mocne i słabe strony, poznali zasady funkcjonowania w grupie.
8. Nauczyli się brania odpowiedzialności za swoje czyny.
9. Nauczyli się prawidłowego radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych, asertywności.
10. Poznali zasady komunikowania się interpersonalnego.

VI. REALIZATORZY PROGRAMU

- wychowawcy
- pedagog, psycholog
- logopeda
- higienistka szkolna
- nauczyciele
- rodzice
- pracownicy szkoły

VII. DZIAŁANIA INFORMACYJNE I INTERWENCYJNE

Informacyjne:

- * Punkt konsultacyjny : pedagog i psycholog
- * Tablica informacyjna : miejsca, telefony
- * Przekazywanie zainteresowanym rodzicom informacji dotyczących placówek wspomagających, które działają na terenie miasta i rejonu.

Interwencyjne:

W szkole obowiązuje procedura postępowania w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowej.

Procedura postępowania w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowych w szkole

1. Rodzice ucznia są bezzwłocznie zawiadamiani o każdym przypadku naruszenia obowiązujących w szkole zasad.
2. W celu rozwiązania zaistniałego problemu nawiązywana jest ścisła współpraca pedagoga szkolnego z rodzicami ucznia.
3. Brak współpracy ze strony rodziców oraz dalsze łamanie zasad przez ucznia spowodują konieczność podjęcia innych działań przewidzianych prawem :
  - komisja wychowawcza,
  - zastosowanie określonych w statucie szkoły konsekwencji dyscyplinarnych łącznie z możliwością przeniesienia ucznia do innej klasy, a także szkoły,
  - zgłoszenie sprawy do sądu rodzinnego.

Procedura postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży demoralizacją

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń używa alkoholu lub innych środków odurzających bądź przejawia zachowania świadczące o jego demoralizacji nauczyciel powinien podjąć następujące kroki :

1. Przekazać informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o tym fakcie dyrekcję szkoły i pedagoga szkolnego.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców ucznia i przekazuje im informację o zajściu.
4. Przeprowadzenie rozmowy z rodzicami oraz w ich obecności z uczniem.

W przypadku potwierdzenia informacji należy zobowiązać ucznia do zaniechania naganego postępowania a rodziców do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.

5. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a informacje o przejawach demoralizacji wciąż napływają, dyrekcja szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję.
  6. Podjęcie przez szkołę oddziaływań wychowawczych np. zwiększenie nadzoru nad uczniem, spotkania z pedagogiem lub psychologiem, skierowanie do poradni na konsultację lub terapię.
  7. Jeżeli zastosowanie środków wychowawczych nie przynosi oczekiwanych rezultatów lub w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia przestępstwa lub jego udziału w działalności grup przestępczych, dyrekcja szkoły powiadamia sąd rodzinny, prokuratora lub policję.
- Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

Procedura postępowania nauczycieli wobec ucznia - sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa

1. Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły.
2. Ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Przekazanie sprawcy czynu pod opiekę dyrektora szkoły lub pedagoga szkolnego.
4. Powiadomienie rodziców ucznia - sprawcy czynu.
5. Niezwłoczne powiadomienie policji.
6. Zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji.

Procedura postępowania nauczycieli w sytuacjach podejrzenia ucznia o pozostawanie pod wpływem alkoholu lub narkotyku

1. Nauczyciel powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
2. Odizolowanie ucznia od reszty klasy w miejscu, gdzie nie będzie on sam i stworzenie warunków, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. Wezwanie lekarza w celu udzielenia pomocy medycznej.
4. Zawiadomienie o fakcie dyrekcję szkoły oraz rodziców.
5. Zobowiązanie rodziców do odebrania dziecka ze szkoły, sporządzenie notatki (notatkę podpisuje rodzic). Jeżeli rodzice odmówią odebrania dziecka o fakcie pozostawienia ucznia w szkole, przewiezieniu do izby wytrzeźwień lub szpitala, albo przekazaniu do dyspozycji policji decyduje lekarz po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia.
6. Dyrekcja szkoły zawiadamia jednostkę policji, gdy rodzice ucznia odmawiają przyścia do szkoły, a on jest agresywny i zagraża życiu lub zdrowiu innych osób.
7. W przypadku kiedy zdarzenia nadużywania alkoholu lub narkotyków przez ucznia powtarzają się, szkoła powiadamia policję lub sąd rodzinny.

Procedura w sytuacji podejrzenia przyniesienia przez ucznia alkoholu do szkoły

1. Zabranie uczniowi alkoholu.
2. Zapewnienie opieki i odizolowanie od pozostałych uczniów.
3. Rozmowa wyjaśniająca fakt posiadania lub zakupu alkoholu przez ucznia.
4. Powiadomienie dyrekcji szkoły i rodziców ucznia.
5. Rozmowa wychowawcy, pedagoga i dyrektora szkoły z rodzicami ucznia.
6. Przekazania dziecka rodzicom, sporządzenie notatki o przyniesieniu przez ucznia alkoholu z podaniem świadków i podpisem rodzica.
7. Rozmowa indywidualna z uczestnikami zajęcia, ustalenie okoliczności.
8. Poinformowanie o okolicznościach zdarzenia rodziców o poniesionych konsekwencjach, zgodnych z regulaminem i przepisami szkolnymi.
9. Poinformowanie rodziców o zgłoszeniu do sądu rodzinnego w razie powtórzenia się zajęcia. Sporządzenie notatki z rozmowy.

Procedura postępowania w przypadku podejrzenia ucznia o posiadanie substancji przypominającej narkotyki

1. Kategorieczne żądanie w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor), aby uczeń przekazał posiadaną substancję, pokazał zawartość plecaka, kieszeni.
2. Zabezpieczenie substancji przed ewentualnym zniszczeniem.
3. Powiadomienie dyrektora szkoły.
4. Natychmiastowe wezwanie rodziców.
5. Jeżeli uczeń odmawia przekazania substancji i pokazania zawartości plecaka, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje i zabezpiecza znalezioną substancję oraz zabierają do ekspertyzy.
6. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel zabezpiecza ją i przekazuje policji.
7. Udokumentowanie zdarzenia. Sporządzenie notatki z ustaleń i wniosków wraz ze spostrzeżeniami.

VIII. EWALUACJA PROGRAMU

Ewaluację programu przewidujemy po roku jego trwania poprzez następujące działania:

1. Porównanie agresywnych zachowań uczniów w poszczególnych miesiącach roku szkolnego w oparciu o zeszyt uwag oraz rozmowy z wychowawcami i uczniami.
2. Analizę dokumentacji wypadków na terenie szkoły oraz informacji od rodziców o wypadkach w domu.
3. Przeprowadzenie ankiety wśród uczniów, nauczycieli, rodziców dotyczącej poczucia bezpieczeństwa dzieci po realizacji programu „Profilaktyka”.
4. Analizę dokumentacji pedagogiczno-psychologicznej i metodycznej dzieci objętych działaniami profilaktycznymi.